

O niezmiennych prawdach pedagogicznych Celestyna Freineta

Witaj! Jestem studentką Pedagogiki. W przyszłości będę pracować z dziećmi. W jakimś stopniu to właśnie ja będę przybliżać im, małym, wielki świat. Jak chcę to robić? Jak najlepiej! Szukam sposobów, które szeroko otwierałyby głowy, serca i ręce dzieci na doświadczanie ŻYCIA. W czasie takich samodzielnych, bibliotecznych poszukiwań zetknęłam się z pedagogiką Celestyna Freineta. Później spotkałam ludzi, którzy przyjmowali pomysły Freineta z podobnym zrozumieniem i zachwytem. Przez jakiś czas wciąż wracałam do pracy pt. *Gawędy Mateusza*. Potem odkryłam *Niezmiennie prawdy pedagogiczne*. Są one zbiorem trzydziestu twierdzeń, które syntetyzują poglądy Freineta na rolę nauczyciela–wychowawcy. Do nich też wracałam kilkakrotnie. Gdy przeglądałam je teraz (w słoneczne, wrześniowe dni, przypominające coraz mocniej o zbliżającym się roku akademickim), spoglądałam na nie w zupełnie inny sposób. Poniższy tekst jest owocem moich przemyśleń nad wybranymi ze zbioru niezmiennymi prawdami pedagogicznymi (Celestyn Freinet, *Niezmiennie prawdy pedagogiczne*, 1976 [w:] O Szkole ludową, tłum. H. Semenowicz, A. Lewin).

Jesień. Czas pracy. Czas praktyk, wykładów, książek, rozmów... Jak się czujesz z tą świadomością? Dobrze czy źle? Lubisz powracać z letnich wędrówek do codzienności, do uczenia się? Jeśli TAK, wszystko z Tobą w porządku :) Jeśli NIE, pomyśl o Twoim WYBORZE (chcę być nauczycielem) i o chwili, w której do Twojej klasy wpada trzydziestka (czyli dużo za dużo!) roześmianych dzieci, które wciąż żyją swoimi przygodami i z niechęcią reagują na szkolne ławki, podręczniki, zeszyty... Nie chce im się. Wszystko co jest poza murami szkoły wydaje się CIEKAWSZE, a to co w środku... nudne i jakieś takie obce, niepotrzebne. Jak chcesz ich przekonać do aktywności, jak ZAINTERESOWAĆ, jeśli nie potrafisz tego zrobić sam z sobą? Twoje praktyki stwarzają Ci raczej ograniczoną możliwość pracy z dziećmi... Mały kontakt = małe doświadczenie. To może na początek potrenuj na sobie. Masz w sobie przecież nauczyciela i ucznia. Na co dzień. A potem,

gdy doświadczysz trudu i radości pracy z samym sobą, wychodź z tym doświadczeniem do dzieci w świetlicach szkolnych, dzieci potrzebujących Twojego czasu i uwagi (bardzo łatwo takie dzieci znaleźć!) i bądź dla nich wspierającym, cierpliwym, pomysłowym nauczycielem! Pomoże Ci w tym lektura *Niezmiennych prawd pedagogicznych*.

Niezmienna prawda nr 1

Dziecko ma taką samą naturę jak człowiek dorosły

Przez zrozumienie siebie, swoich chęci i niechęci dotyczących poznawania ŻYCIA, uczysz się patrzeć na dziecko, rozumieć je. Poćwicz na sobie metody mobilizowania do pracy, do zmian, do rozwoju. Naucz się wspierania w wysiłku, dawania oparcia i ciepła w trudach wzrastania.

artykuły

poszukiwania i penetracje badawcze w teorii i badaniach własnych

Nieziemna prawda nr 10

Naturalną potrzebą dziecka jest nie zabawa lecz praca

Jak się czujesz po okresie wakacyjnego rozleniwienia, zabawy (jeśli to był taki czas...)? Lubisz, gdy Twój umysł jest dokarmiony, prężny (jak przygotowana do skoku pantera) czy może nie przeszkadza Ci, gdy hula w nim wiatr, bo jakoś tak pusto :) Dobrze jest LUBIĆ pracę i rozumieć, że życie, w którym ona jest treścią, jest głębsze, barwniejsze... Wysiłek odbierze Ci energię, ale też równocześnie obudzi w Tobie nowe pokłady siły! Sprawdziłeś już to w swoim życiu? Gdy pracujesz, dajesz. Gdy się bawisz, bierzesz. „Lepszą rzeczą jest dawać aniżeli brać.”

Nieziemna prawda nr 19

Stopnie i lokaty są zawsze błędem

Przychodzisz na zajęcia. Dostajesz do ręki kartkę ze spisem książek, które WARTO przeczytać. Kiedy do Twoich rąk trafiają same książki? W styczniu...? Co jest Twoją motywacją, gdy po nie sięgasz? **INDEKS?** Czy masz ochotę z nimi pracować? Czy zdarzyło Ci się kiedyś tak, że zamówiłeś wszystkie pozycje, usiadłeś w czytelni, dałeś sobie czas, przejrzałeś je, wybrałeś te, napisane dla Ciebie – bardzo czytelne, resztę skreśliłeś z listy :), inne dopisałeś i pracowałeś z nimi? To **DOBRY** czas, gdy twoje czytanie wpływa z osobistej potrzeby, zamilowania.

Nieziemna prawda nr 17

Dziecko nie odczuwa zmęczenia przy pracy, która związana jest z jego życiem i jest niejako funkcjonalna

Najbardziej męczący jest wysiłek, do którego zostałeś zmuszony, niezgodny z Twoimi pragnieniami. Praca, która ma dla Ciebie sens, ożywia Cię, a nie męczy. Budzisz się wcześniej rano, bo tego **CHCESZ**. Chcesz TO przeczytać. Chcesz TO usłyszeć. Chcesz TO zrobić. TO jest dla Ciebie ważne, potrzebne, tętni życiem.

Nieziemna prawda nr 3

Zachowanie się dziecka w szkole jest uwarunkowane jego konstytucją psychofizyczną i stanem zdrowia

Pamiętaj o tym, gdy masz ochotę złościć się na siebie i obwiniać za brak koncentracji, za to, że znowu czegoś Ci się nie chce, że źle zanotowałeś wykład lub całkiem wyłączyłeś się po

kilku minutach jego trwania, że znów zasypiasz nad książką, że nie masz ani siły, ani humoru, żeby spotkać się z dziećmi w świetlicy... Naucz się patrzeć na siebie zdawać sobie sprawę ze swoich indywidualnych trudności (uświadamiaj je sobie – mogą być bardzo różne!), to ważne! Bo później właśnie tak masz patrzeć na swoich uczniów. Traktuj siebie i innych życzliwie. Pomagaj i wspieraj, a nie krytykuj. Krytyka, która niesie w sobie złość i rozczarowanie jest tylko dodatkowym ciężarem, z którym będziesz się musiał zmierzyć.

Nieziemna prawda nr 26

Aktualna koncepcja wielkich kombinatów szkolnych doprowadza do anonimowości nauczycieli i uczniów. Jest więc błędem pedagogicznym i hamulcem postępu

Na którym roku studiów jesteś? Czy wśród wielu studentów, z którymi mijasz się w bibliotece, czytelni, na korytarzach, znalazłeś ludzi, z którymi możesz i lubisz dyskutować o rzeczach dla Was ważnych? Jeśli tak, to wiesz jaka to **RADOŚĆ** wyjść z auli i móc porozmawiać z kimś, kto Ciebie rozumie o treści wykładu. Mam na myśli treść, która Ciebie porusza, jest dla Ciebie ciekawa, żywa, odkrywczą! Potrafisz tak słuchać wykładu, żeby usłyszeć w nim takie treści? Bo wiesz, dużo zależy od Ciebie... Jeśli wykład będzie odpowiedzią na pytania, które w sobie nosisz, wskazówką do działania, które zamierzasz, to przeżyjesz go dużo głębiej i bez wysiłku zapamiętasz. Życzę Ci, żebyś w mniej lub bardziej anonimowej masie studentów spotykał ludzi, z którymi będziesz mógł się sobą dzielić! Pracuj i **MIEJ SIĘ CZYM DZIELIĆ!**

*Jesień. Czas pracy. Życzę Ci, żeby to był **DOBRY** czas. Nieziemne Prawdy Pedagogiczne niezmiennie czekają na Ciebie w czytelni naszego Uniwersytetu :) Szare, jesienne popołudnia zachęcają do tego, żeby ogrzać się herbatą i pochylić nad książką, którą **CHCESZ** przeczytać (takie wybieraj!). Od lat słyszę to ciche zaproszenie w wyciu chłodnego wiatru za oknem, w kropkach deszczu uderzających o parapet... Zawsze daję się namówić :) A Ty? Pozdrawiam!*

Anna Beijger

artykuły

poszukiwania i penetracje badawcze w teorii i badaniach własnych

Wiodące przez krainę nauki drogowskazy (cytaty z wybranych „Gawęd Mateusza“ Celestyna Freineta)

Dla nauczycieli i nie tylko

1. *Pedagodzy widzą w każdym dziecku przede wszystkim wroga, który zapanuje nad nimi, jeśli oni go nie opanują. (Unikajcie przemocy; część VII; strona 99).*
2. *Władając podręcznikami, prowadząc werbalne lekcje, poprawiając błędy, nagradzając czy karząc, nauczyciel nabywa szybko i nieuchronnie cechy umysłu autokraty, któremu wydaje się, że stwarza świat i może nim kierować za pomocą czarodziejskiej różdżki. (Autokracja czy wolność; część VII; strona 102).*
3. *Wychowawca nie jest kowalem łańcuchów, lecz siewcą pożywienia i światła. (Noc przychodzi zawsze zbyt wcześnie; część VIII; strona 113).*
4. *Roztropny ogrodnik pielęgnuje przyszły owoc już w ziarnie czy młodej sadzonce. (Dobry ogrodnik, czyli cykl wychowawczy; część I; strona 7).*
5. *(...) podstawowym problemem nauczania nie jest – (...) – treść przedmiotów szkolnych, lecz rozbudzenie w uczniach zainteresowania dla wiedzy. (Jeszcze o koniu, któremu nie chce się pić; część II; strona 13).*
6. *Każda metoda, która chce zmusić do picia kogoś, kto nie czuje pragnienia, jest godna pożałowania. Każda metoda jest dobra, jeśli budzi apetyt wiedzy i wyzwala silną potrzebę pracy. (Jak sprawić, żeby dziecko czuło pragnienie; część II; strona 15).*
7. *Szkola nie jest przystankiem. Jest drogą, która się otwiera na coraz to nowe horyzonty do zdobycia. (Wydźcie na spotkanie życia; część III; strona 36).*
8. *Niewola czyni nas bezsilnymi, a przeciwnie, doświadczenia zdobywane na wolności, nawet wówczas, gdy są związane niebezpieczeństwem, kształtują ludzi zdolnych do pracy i do życia godnego człowieka. (Ciężar niewoli; część IV; strona 41).*
9. *Dzieciństwo nie jest workiem, który się napelnia; jest szczerze naładowaną baterią o skomplikowanych, starannie umocowanych drutach, którym nie grozi samoistna utrata prądu, jest delikatną, a jednocześnie potężną siecią, której rozgałęzienia docierają do najbardziej tajemnych zakątków ustroju, przynosząc mu życie i harmonię. (Gdyby wiedza...; część V; strona 56).*
10. *Z odrobiną sukcesu, zachęty i zaufania, w środowisku sprzyjającym pracy, dziecko może dotrzeć do krańców świata. (Przepytywanie; część V; strona 59).*
11. *Wszystko polega na tym, aby odnaleźć właściwy sposób postępowania, zapal i gorące pragnienie postępu, które jest właściwe naszej naturze. (Trzy niekoniecznie musi następować po dwóch; część V; strona 67).*